

การสัมมนาวิชาการ สถาบันวิจัยสังคม
ประจำปี 2564

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “แนวปฏิบัติและการจัดการใหม่หลังโควิด
เพื่อแรงงานนอกระบบไทย”

โดย รองปลัดกระทรวงแรงงาน (นางสาวอำพันธ์ ธุววิทย์)

ใครคือแรงงานนอกระบบ Informal Worker?

- ✓ ไม่มีนายจ้าง
- ✓ ไม่มีการจ่ายค่าจ้าง
- ✓ ค่าตอบแทนไม่แน่นอน
- ✓ ไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง
- ✓ ประกอบอาชีพอิสระ
- ✓ ทำงานชั่วคราว

แรงงานในภาคผลิต

ผู้ทำกิจการเล็กๆ

ผู้ทำผู้รับงานไปทำที่บ้าน

แรงงานในภาคเกษตร

เกษตรกรทำนา

ทำสวน - ทำไร่

เลี้ยงสัตว์

แรงงานในภาคบริการ

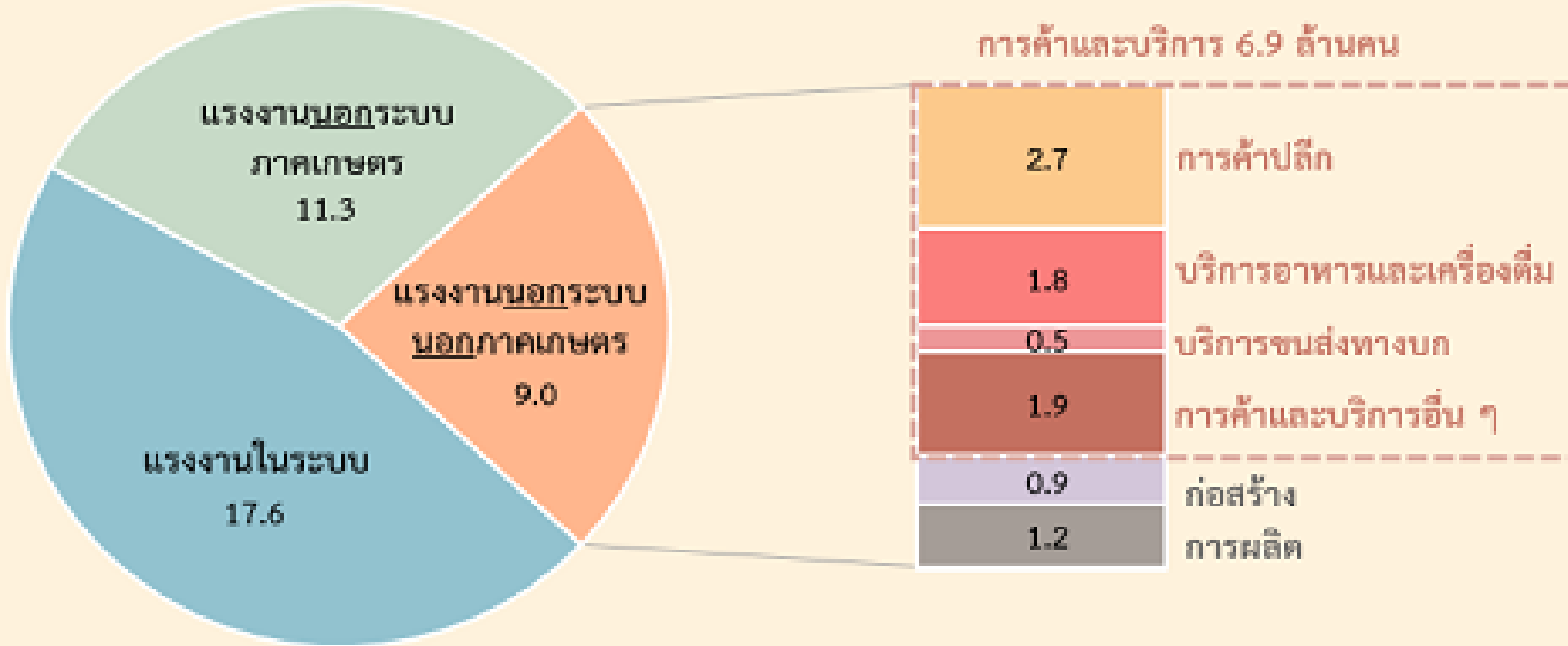
มอเตอร์ไซค์รับจ้าง

หาบเร่ แผงลอย

พนักงานรับจ้าง

1. โครงสร้างแรงงานนอกระบบ

ผู้มีงานทำปี 2563 (ล้านคน)

แรงงานนอกระบบมีเพียงบางส่วนที่สามารถปรับตัวได้
จากข้อจำกัดด้านทักษะและเงินทุน

บริบทของแรงงานนอกระบบ

รายได้ที่ต่ำ
และไม่แน่นอน

ไม่มีสวัสดิการคุ้มครอง
ครอบคลุม

การออมเงินน้อย
และปัญหาหนี้สิน

การแพร่ระบาดของ COVID-19

แรงงานนอกระบบได้รับผลกระทบ
มากกว่าแรงงานกลุ่มอื่น

ที่มา: 1. ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โครมา 3 ปี 2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานโดย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (BLP) ในเดือน ม.ค. - มี.ค. 64 และรวบรวมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ปัญหาและผลกระทบจากสถานการณ์โควิด – 19 ต่อแรงงานนอกระบบ

ปัญหา

ภาคเกษตร
รายได้ลดลงกว่า 50%

ร้านค้าตลาดนัด
รายได้ลดลงเหลือ 10%

ธุรกิจนวดสปา
รายได้ลดลงเหลือ 10%

แท็กซี่/รถรับจ้าง
รายได้ลดลงเหลือ 10-40%

หาบเร่แผงลอย
รายได้ลดลงเหลือ 50%

ผลกระทบ

เกิดการเลิกจ้างแรงงาน
จำนวนมาก

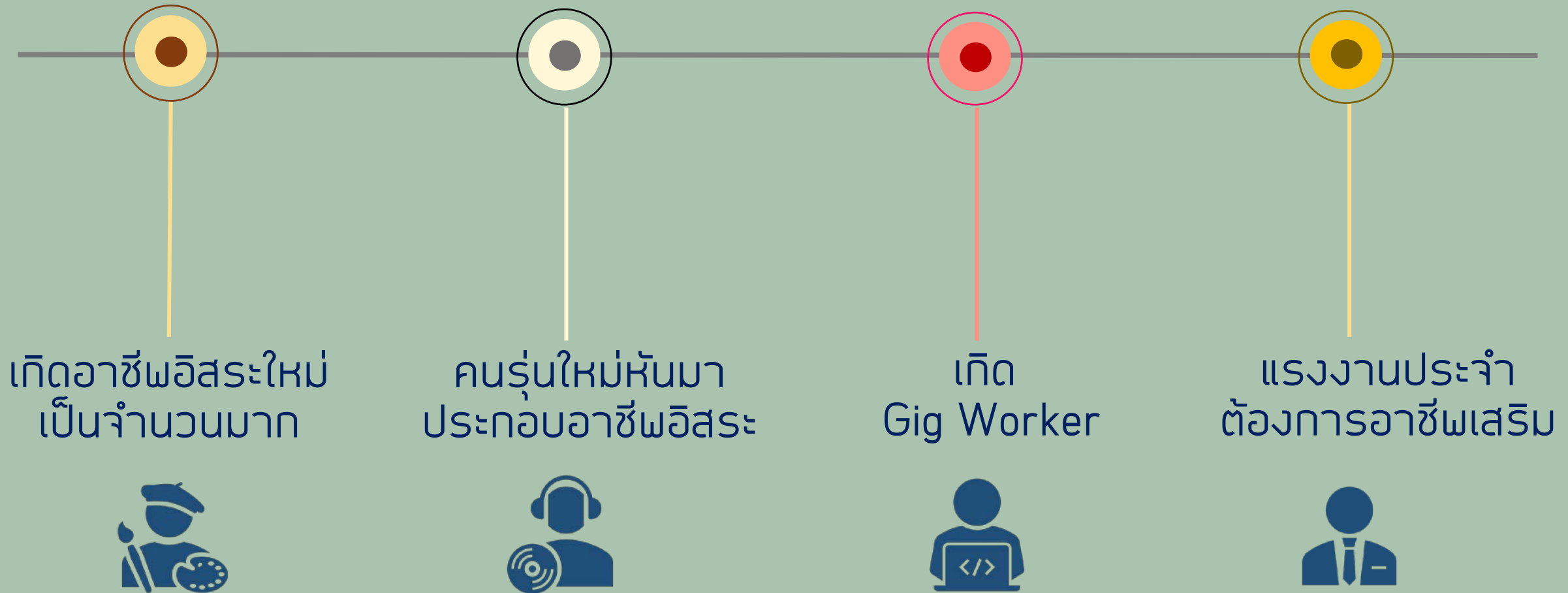
แรงงานที่ทำงานภาคบริการและมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า
มีความเสี่ยงติดเชื้อสูง

แรงงานนอกระบบต้องแบกรับผลกระทบ
จากการแพร่ระบาด

แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการ
จากระบบคุ้มครองทางสังคม

3. ความท้าทายของกระทรวงแรงงานต่อแรงงานนอกระบบไทยหลังโควิด-19

3.1 แนวโน้มตลาดแรงงานหลังประชาชนได้รับวัคซีนโควิด-19

3. ความท้าทายของกระทรวงแรงงานต่อแรงงานนอกระบบไทยหลังโควิด-19

3.2 แนวทางการช่วยเหลือแรงงานนอกระบบในยุค New Normal

“ระยะสั้น”

มาตรการช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงาน

เพิ่มรายได้
ลดรายจ่าย

- ✓ ลดอัตราเงินสมทบของผู้ประกันตน ม.40 ในกลุ่มอาชีพอิสระ เหลือร้อยละ 60 เป็นระยะเวลา 6 เดือน
- ✓ เยียวยาสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือฟรีแลนซ์ ซึ่งเป็นผู้ประกันตน ม.39 ม.40 คนละ 5,000 บาท

- ✓ ลดอัตราเงินสมทบ ผู้ประกันตน ม.40 6.17 ล้านคน
- ✓ ให้ความช่วยเหลือเยียวยา ม.39 1.07 ล้านคน / ม.40 4.2 ล้านคน

รักษา
การจ้างงาน

- ✓ โครงการสินเชื่อกองทุนผู้รับงานไปทำที่บ้าน
- ✓ โครงการช่วยเหลือลูกหนี้กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้านในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19
- ✓ โครงการสินเชื่อเพื่อผู้ประกันตนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19

- ✓ ได้รับเงินกู้แล้ว 38 ราย/กลุ่ม วงเงิน 6.36 ล้านบาท
- ✓ พักชำระหนี้ 1 ราย / 52 กลุ่ม
- ✓ เป้าหมาย 1 ล้านคน อยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรี

กระตุ้น
การจ้างงาน

- ✓ โครงการ JOB EXPO/นัดพบแรงงาน/ไทยมีงานทำ/ Job Platform
- ✓ โครงการจ้างงานเด็กจบใหม่ (Co Payment)
- ✓ จัดหาตำแหน่งงานว่าง
- ✓ การจ้างงานในต่างประเทศ

- ✓ การบรรจุนาน 245,975 คน
- ✓ บรรจุนาน 36,404 คน
- ✓ ตำแหน่งงานว่างในประเทศ 389,495 อัตรา
- ✓ ไปทำงานต่างประเทศ 38,589 คน

ตาม
ข้อเรียกร้อง

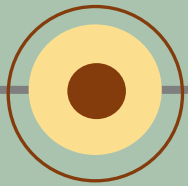
- ✓ แก๊กซี่
- ✓ ไรเดอร์
- ✓ หาบเร่แผงลอย
- ✓ Homenet

- ✓ สัมคร ม.40 เยียวยาคนละ 5,000 บาท, ตุงยังชีพ
- ✓ เจรจาปรับค่ารอบ, ตั้งคณะทำงานศึกษา
- ✓ ทำข้าวกล่องส่งแคมป์คนงาน 125,000 กล่อง
- ✓ พัฒนาการตลาดกลุ่มทำการผลิตที่บ้าน งบป.จากสภาพัฒน์ฯ 4.16 ล้านบาท

3. ความท้าทายของกระทรวงแรงงานต่อแรงงานนอกระบบไทยหลังโควิด-19

“ระยะยาว”

1. เพิ่มรายได้

แรงงาน

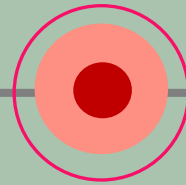
- ✓ ต้องปรับตัวตามกระแสโลกยุคใหม่
- ✓ หารายได้ผ่านแพลตฟอร์ม
- ✓ เปลี่ยนอาชีพใหม่สอดคล้องกับตลาด
- ✓ ยกระดับบริการ

รัฐบาล

- ✓ ส่งเสริมองค์ความรู้
- ✓ สนับสนุนแหล่งเงินทุน
- ✓ ส่งเสริมช่องทางการค้า
- ✓ สร้างอาชีพใหม่ ๆ

2. พัฒนาทักษะ

แรงงาน

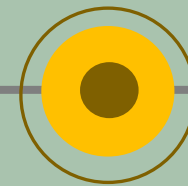
- ✓ ยกระดับทักษะฝีมือให้ตรงกับความต้องการของโลกหลังโควิด

รัฐบาล

- ✓ จัดฝึกอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- ✓ พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์
- ✓ พัฒนาแพลตฟอร์มจับคู่ทักษะกับตำแหน่งงาน

3. สร้างหลักประกัน ความมั่นคงทางสังคม

แรงงาน

- ✓ สมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

รัฐบาล

- ✓ ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

มาตรา 39

สถานะ

- ลาออกจากพนักงานเอกชน

คุณสมบัติ

- เคยเป็นมาตรา 33
- ส่งเงินสมทบ 12 เดือนขึ้นไป
- ลาออกจากงานไม่ถึง 6 เดือน

เงินสมทบ

- 432 บาท/เดือน
เท่ากันทุกคน

สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ

- เจ็บป่วย
- สงเคราะห์บุตร
- ทุพพลภาพ
- ชราภาพ
- คลอดบุตร
- เสียชีวิต

ประกันสังคม มาตรา 40

ผู้ประกันตนมาตรา 40 คือ บุคคลทั่วไปที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์

และไม่เกิน 65 ปีบริบูรณ์ ทำงานไม่เต็มยว้ง

ผู้ประกันตนได้รับความคุ้มครอง

1. กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย รับค่าทดแทนขาดรายได้

- ผู้ป่วยใน นอนพักรักษาตัว 1 วันขึ้นไป
- ผู้ป่วยนอก (ไม่นอนโรงพยาบาล) ใ้รับรองแพทย์ให้หยุด 3 วันขึ้นไป
- เงื่อนไขการรับสิทธิ ผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกหยุดรวมกัน
- ผู้ป่วยนอก(ไม่นอนโรงพยาบาล) หยุดไม่เกิน 2 วัน (ปีละไม่เกิน 3 ครั้ง)

ทางเลือกที่ 1
จ่าย **70**
บาท/เดือน

ทางเลือกที่ 2
จ่าย **100**
บาท/เดือน

ทางเลือกที่ 3
จ่าย **300**
บาท/เดือน

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
วันละ 300 บาท	วันละ 300 บาท	วันละ 300 บาท
วันละ 200 บาท	วันละ 200 บาท	วันละ 200 บาท
ไม่เกิน 30 วัน/ปี	ไม่เกิน 30 วัน/ปี	ไม่เกิน 90 วัน/ปี
ครั้งละ 50 บาท	ครั้งละ 50 บาท	ไม่คุ้มครอง

2. กรณีทุพพลภาพ รับเงินทดแทนการขาดรายได้

- ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้รายเดือน (ขึ้นกับระยะเวลาส่งเงินสมทบของผู้ประกันตน)
- ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เป็นระยะเวลา
- เสียชีวิตระหว่างทุพพลภาพ ได้รับค่าทำศพ

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
500-1,000 บาท	500-1,000 บาท	500-1,000 บาท
เป็นเวลา 15 ปี	เป็นเวลา 15 ปี	ตลอดชีวิต
20,000 บาท	20,000 บาท	40,000 บาท

3. กรณีเสียชีวิต ได้รับเงินค่าทำศพ

- ผู้จัดการศพ ได้รับค่าทำศพ
- จ่ายเงินสมทบครบ 60 เดือนก่อนเสียชีวิต ได้รับเงินเพิ่ม

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
20,000 บาท	20,000 บาท	40,000 บาท
รับเพิ่ม 3,000 บาท	รับเพิ่ม 3,000 บาท	ไม่คุ้มครอง

4. กรณีชราภาพ ได้รับเงินก้อนพร้อมดอกเบี้ย

- สะสมเงินบำนาญชราภาพ(เงินออม)จากเงินสมทบ เดือนละ (ได้รับเงินเมื่ออายุครบ 60 ปี และสิ้นสุดการเป็นผู้ประกันตน)
- จ่ายเงินสมทบครบ 180 เดือนรับเงินเพิ่ม
- ผู้ประกันตนจ่ายเงินออมเพิ่มได้ ไม่เกินเดือนละ

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
ไม่คุ้มครอง	50 บาท	150 บาท
ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	รับเพิ่ม 10,000 บาท
ไม่คุ้มครอง	ออมเพิ่มได้ 1,000 บาท	ออมเพิ่มได้ 1,000 บาท

5. กรณีสงเคราะห์บุตร ได้รับเงินรายเดือน

- ได้รับเงินสงเคราะห์บุตรแรกเกิด ถึง 6ปีบริบูรณ์ (จ่ายเงินสมทบ 24 ใน 36 เดือน)

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	คนละ 200 บาท (คราวละไม่เกิน 2 คน)

สำนักงานประกันสังคม

ลดอัตราเงินสมทบ

ผู้ประกันตนตามมาตรา 40

เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อน
ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40
แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ
ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เหลือร้อยละ 60 ของเงินสมทบ (เดิม)
เป็นระยะเวลา 6 เดือน

โดยให้ผู้ประกันตนมาตรา 40 จ่ายเงินสมทบ
เข้ากองทุนประกันสังคม ในอัตราใหม่
3 ทางเลือก ดังนี้

ลดเงินสมทบเป็นระยะเวลา 6 เดือน

(1 สิงหาคม 2564 - 31 มกราคม 2565)

ทางเลือกที่ 1

คุ้มครอง 3 กรณี
(จากเดิม 70/เดือน)

จ่ายอัตราใหม่

42 บาท/เดือน

ทางเลือกที่ 2

คุ้มครอง 4 กรณี
(จากเดิม 100/เดือน)

จ่ายอัตราใหม่

60 บาท/เดือน

ทางเลือกที่ 3

คุ้มครอง 5 กรณี
(จากเดิม 300/เดือน)

จ่ายอัตราใหม่

180 บาท/เดือน

สาระสำคัญ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ....

สถานการณ์

แรงงานนอกระบบ ปี 2563 จำนวน 20.4 ล้านคน : ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรและประมง พนักงานบริการ ช่างฝีมือ ปัญหาที่พบ : จ้างงานไม่ต่อเนื่อง งานหนัก ไม่มีสวัสดิการ

ที่มาของ พ.ร.บ.

ไม่มีบทกฎหมายรองรับแรงงานนอกระบบครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ มีเป็นเพียงบางอาชีพ เช่น ลูกจ้างทำงานบ้าน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน และแรงงานในงานเกษตรกรรม

การบริหารจัดการในปัจจุบัน

ผ่านคณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบแห่งชาติ (แต่งตั้งตามมติ ครม.)

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริม คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ
- ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
- สร้างการมีส่วนร่วม/ส่งเสริมการรวมกลุ่ม/สร้างความเข้มแข็งเครือข่าย

กลไกการขับเคลื่อน

- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบแห่งชาติ (คนช.)
- คณะกรรมการระดับจังหวัด (ผวจ. เป็นประธาน) ขับเคลื่อนโดยแรงงานจังหวัด
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบจังหวัด
- พนักงานตรวจแรงงานนอกระบบ
- อาสาสมัครแรงงาน (อสร.)

พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ....

ส่งเสริมพัฒนา

- การขึ้นทะเบียน/สำรวจความต้องการ
- การรวมกลุ่มแรงงานนอกระบบ
- การจัดตั้งองค์กรแรงงานนอกระบบ
- สร้างอาชีพ/รายได้
- พัฒนาทักษะฝีมือ
- เข้าถึงบริการ/ข้อมูลข่าวสาร

ให้ความคุ้มครอง

- กำหนดสภาพการทำงาน
- กำหนดมาตรฐานอาชีพ
- มาตรฐานความปลอดภัย
- หลักประกันทางสังคม
- รายได้ขั้นต่ำ
- ช่องทางร้องทุกข์/ร้องเรียน
- การตรวจคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

นิยาม : แรงงานนอกระบบ

- คนทำงานสัญชาติไทย อายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- ไม่เป็นลูกจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
- ไม่เป็นผู้ประกันตนมาตรา 33 ตามกฎหมายประกันสังคม

กองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

ที่มาของเงินกองทุน

- เงินที่โอนมาจากกองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน
- ทุนประเดิม 100 ล้านบาท
- เงินค่าสมาชิก ไม่เกิน 360 บาท/ปี/คน
- เงินค่าปรับ 5 ล้านบาท/ปี
- เงินที่ได้รับจัดสรรจากกฎหมายอื่น

สิทธิประโยชน์

- เงินกู้ยืม
- ประกันภัยกลุ่ม
- อุดหนุนหน่วยงานที่เสนอโครงการ
- จ้างสมาคม/มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

บทกำหนดโทษ

- ฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งพนักงานตรวจแรงงานนอกระบบ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
- ฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเกี่ยวกับสภาพการทำงาน/ความปลอดภัยในการทำงาน ปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุกไม่เกิน 6 เดือน

ขอขอบคุณค่ะ